

PerspeX

Jaargang 17 | NR 2 | Juni 2017

'In opstand komen tegen onrecht' - interview met Caroly Houmes

Debat Jonge Democraten en
PerspectieF over godsdienstvrijheid

Veiligheid en vrijheid - een vals dilemma?

Foto cover: Caroly Houmes

VOORWOORD

In strategisch opzicht is deze periode van formatie ongelofelijk boeiend om te volgen. Nu achter de combinatie van VVD, CDA, D66 en Groenlinks een punt -of is het een komma- staat, moet het motorblok van de coalitie de minder voor de hand liggende opties gaan onderzoeken. Dat kan onder andere gaan betekenen dat de ChristenUnie straks aan tafel komt te zitten. Maar voor dat het zo ver is, worden er achter de schermen al heftig aan verschillende touwtjes getrokken.

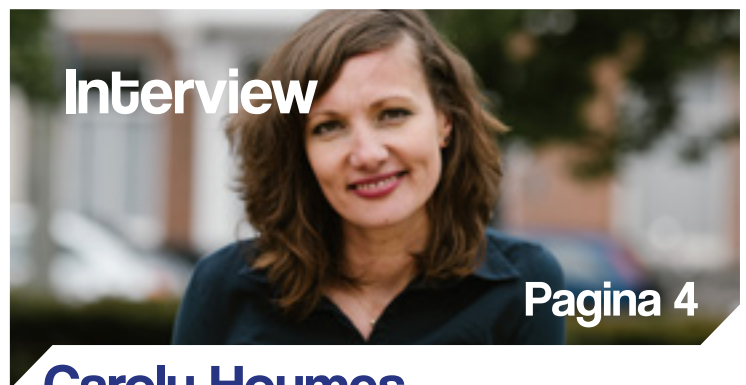
Eén van die touwtjes heet nepnieuws, en wordt door partijen zeker niet geschuwd om te gebruiken. Om maar wat voorbeelden te noemen: Joel Voordewind werd in de media weggezet als een activistische linkse CU'er, die niet zelden anders stemt dan de fractie. Of een ander voorbeeld: Alexander Pechtold wist zich ineens te herinneren dat de ChristenUnie van de euro af wil. Beide beweringen komen nog niet eens in de buurt van de waarheid.

Gelukkig hebben wij in ieder geval een PerspeX waarin nepnieuws geen plaats krijgt. Dat is te danken aan de inzet van onze mooie redactie, daar mogen we trots op zijn! Ook in deze PerspeX, een uitnodiging voor de komende Focusdag van 24 juni, waarin we niet alleen de politieke richting voor volgend jaar gaan bespreken, maar ook de nieuwe bestuursleden kiezen! Ik kijk er naar uit om je daar weer te ontmoeten!

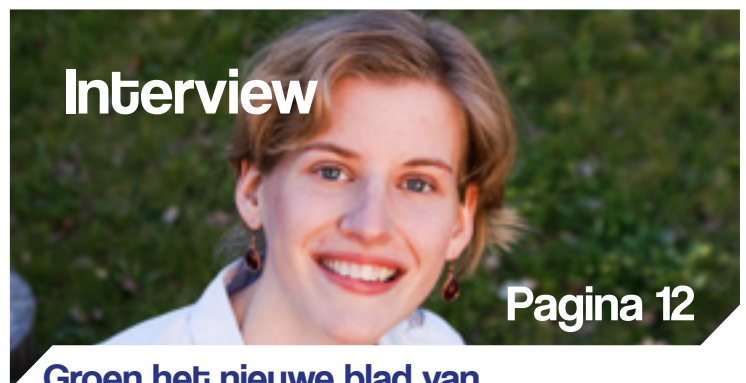
Jarin van der Zande
voorzitter Perspectief

Inhoud

- 7. Opinie Veiligheid of
vrijheid– Een vals
dilemma?**
 - 8. Vrijheid in het nauw**
 - 10. Vrijheid van Godsdienst:
Een debat.**
 - 13. Interview Cors Visser:
Christen in een seculier land**
- En verder...
- Foto's van de excursie naar Brussel &
 - Foto's van het ledenweekend!

Caroly Houmes

**Groen het nieuwe blad van
Wetenschappelijk Instituut
van de ChristenUnie.**

Redactienieuws

Even voorstellen...

Emmelie

Ik ben Emmelie, nét 21 jaren jong en ik ben nu ook redacteur voor de PerspeX. Ik houd van schrijven en ben geïnteresseerd in politiek en dan vooral in hoe(verre) geloof tot uiting kan en mag komen in partijstandpunten. Voor dit nummer heb ik het eerste interessante interview al gehad, ik hoop op nog meer mooie opdrachten!

In de Media

In het **Nederlands Dagblad** maakte Perspectief bekend de beurs van de bestuursleden over te maken aan Navigators Den Haag, nadat minister Bussemaker eerder instemde met de Haagse Hogeschool om de studentenvereniging geen beurs te geven. Deze actie kreeg enorm veel respons op verschillende online media.

In het **Reformatorisch Dagblad** verscheen een stuk van Jarin van der Zande over honderd jaar onderwijsvrijheid.

Het **NRC** publiceerde de reactie van vicevoorzitter Dico Baars op het debat over jongensbesnijdenis. Volgens Perspectief werd in dat debat volledig voorbij gegaan om wezenlijke grondrechten.

Diverse media zoals **NOS.nl**, **het ANP**, **het Algemeen Dagblad** en andere kranten hebben aandacht besteed aan de oproep van Perspectief aan de ChristenUnie om geen concessies te doen op het gebied van klimaatambities.

Op **NPO radio 1** ging Jarin van der Zande in debat met Jan Terlouw over het klimaat, voltooid leven en de formatieonderhandelingen.

Dit is de laatste editie waar Eline Keesmaat aan meegewerkt heeft. Eline, dank je wel voor al je werk!

Column

Rondomvrijheid zijn er lastige vraagstukken, misschien juist voor christenen. In deze PerspeX vind je daar genoeg van terug. Hoe zit het rondom veiligheid en vrijheid? Geloofsvrijheid? Vrijheid van onderwijs? Tegelijkertijd mogen we juist de vrijheid die we hebben koesteren. De vrijheid om in debat te gaan met anderen over deze vraagstukken. De vrijheid dat deze PerspeX gedrukt mag worden. We mogen zo dankbaar zijn voor onze vrijheden!

Juist met vrijheid komt ook verantwoordelijkheid. 'Alles wat je doet voor de minste van mijn broeders, heb je voor Mij gedaan,' zegt Jezus. Wij hebben zoveel vrijheid om onze tijd te benutten zoals we die willen. Om te zorgen voor wie of wat we willen. Om heisa te maken om wat we willen. Hoeveel doen wij voor de minste van Zijn broeders? Voor degene die geen vrijheid kent, maar twintig uur per dag moet werken in een steenfabriek? Voor degene die niet de vrijheid heeft om te geloven wat hij wil? Maar misschien ook voor degene die vastzit in schulden of gebukt gaat onder drukte en stress?

Met zoveel onvrijheid om ons heen hebben wij een verantwoordelijkheid. Een verantwoordelijkheid om onze vrijheid uit te buiten! En daarmee bedoel ik niet dat we grenzen moeten opzoeken. Nee, laten we de vrijheid gaan uitbuiten ter ere van Degene die ons échte vrijheid heeft gegeven. Om met alles wat in ons is God lief te hebben boven alles en de naaste als onszelf. In ons huis, in ons land, in onze wereld.

Jeroen Troost
Hoofdredacteur

A portrait of Caroly Houmes, a woman with brown wavy hair, smiling slightly. She is wearing a dark blue top. The background is blurred, showing other people in an outdoor setting.

Interview **Caroly Houmes**

“God vraagt ons om tegen onrecht in opstand te komen.”

Ruim 45 miljoen mensen ondervinden elke dag hoe het is om zonder vrijheid te leven: ze leven in slavernij. International Justice Mission (IJM) komt voor deze mensen op. Caroly Houmes (33) is de directeur van de Nederlandse afdeling. Al jong werd ze geraakt door het onrecht in de wereld. Ze ging Internationaal en Europees Recht studeren en in 2010 werd ze directeur bij IJM. Ondanks het onrecht waar ze via IJM mee in aanraking komt, is haar werk ook ontzettend hoopvol. “Bij IJM is niemand neerslachtig. ‘Until all are free’ is niet alleen onze slogan, we geloven er echt in. We zien het gebeuren en we geloven in God Die het doet.”

Wat zijn voornamelijk je bezigheden bij IJM?

“Mijn activiteiten kun je opsplitsen in interne en externe activiteiten. Als directeur geef ik, samen met het team, richting aan de organisatie en ontwikkel ik strategie en visie. Daarnaast ben ik het aanspreekpunt voor bepaalde media en ben ik woordvoerder voor de politiek. Ook zet ik samenwerkingen op met de Nederlandse politie en ambassades in het buitenland en koppel mensen die hun expertise in willen zetten aan onze veldkantoren.”

Je kunt veel kanten op met een rechtenstudie. Wat dreef jou om iets te doen met mensenrechten?

“Jurist zijn voor het geld, geeft mij op de lange termijn geen voldoening. Voor mij heeft het thema ‘rechten’ te maken met recht dóén voor je medemens. Ik ben geïnspireerd door de Bijbeltekst uit Spreuken 31:8. Daar staat: “Spreek voor hen die weerloos zijn, bescherm het recht van de vertrapten.” En omdat ik de mogelijkheid heb om dit te doen en dat ook

leuk vind, wil ik ook graag opstaan voor de mensen die dat niet voor zichzelf kunnen doen. Als kind werd ze geraakt door de genocide in Rwanda. “Dit heeft me toen laten zien dat bevolkingsgroepen en individuen zo kwetsbaar kunnen zijn wanneer er niemand voor hen opkomt. Ondanks het bestaan van internationale instituten zoals de Verenigde Naties en de regelgeving die er is, leven mensen in onrecht. Ik wil graag een verschil maken.”

Wat sprak je aan in IJM?

“De combinatie van het concrete en het zoeken van God in de situaties spreekt me aan. Bij IJM wordt natuurlijk gestreefd naar recht voor individuen en gemeenschappen en het is heel gaaf als je concreet ziet dat er dingen veranderen. Aan de andere kant is IJM veel bezig met God en Zijn rol hierin. “Als God bestaat, waarom grijpt Hij dan niet in?” is een veelvoorkomende vraag van buitenaf. Ik geloof dat God het onrecht wel ziet en de mensen wie onrecht aangedaan wordt wel hoort. Dus met IJM kom ik ook soort van op voor Wie God is.

Met recht doen kun je veel laten zien van Wie God is: een goede God."

Zouden christenen voorop moeten lopen in de strijd tegen onrecht?

"Ja, ik vind dat christenen hierin een voorbeeld moeten zijn. Ik weet niet of dat nu al zo is, want ook christenen zijn veel gericht op zichzelf en soms te weinig op anderen. Het is belangrijk, omdat we zo laten zien Wie God is én omdat God het van ons vraagt om tegen onrecht in opstand te komen. Bij IJM heb ik letterlijk gezien: God is betrokken."

Is de corruptie die IJM tegenkomt niet heel ontmoedigend?

"Ja, we hebben veel te maken met corruptie en we worden soms wel voor gek verklaard. Zo wilden we ons jaren geleden gaan inzetten in Cambodja waar kinderen op straat geprostitueerd werden. Veel mensen ontmoedigden ons door te zeggen dat het IJM nooit ging lukken om daar iets te bereiken. Maar nu, 10 jaar later, zie je dan dat de politie zélf actief reddingsacties onderneemt en prinsessenpuzzeltjes doet met kleine meisjes, om ze te helpen hun verhaal te laten vertellen. We laten de corruptie ons dus niet in de weg staan."

Wat raakt je het meest?

"Toch wel de individuele verhalen." Caroly pakt een fotolijstje van haar bureau. "Dit is bijvoorbeeld een jongetje uit Bolivia dat een

'hero pin' heeft gekregen, omdat hij heeft getuigd tegen zijn misbruikers. Er was een feest georganiseerd waarop de kinderen zo'n speldje kregen. Je ziet dat hij heel trots is. Dat is een stukje waardigheid wat hij weer terugkrijgt. Zo'n verhaal komt gewoon echt binnen. Zeker omdat ik zelf jonge kinderen heb."

Halen jullie uit het geloof en de hoop jullie energie?

"Ik denk dat het wel heel belangrijk is voor ons team. We hebben iedere ochtend stille tijd, overal ter wereld. En later op de dag nemen we een halfuur de tijd om te bidden met het team. Daarin vinden we ook veel rust, ook al zijn er zware taken. Dat ervaren we hier op het kantoor al zo, maar in de veldkantoren hebben ze het eigenlijk veel zwaarder. Daar hebben ze direct te maken met corruptie en blokkades."

Wat me ook energie geeft is dat ik zie dat mensen hier hard werken om te zorgen dat anderen bevrijd worden en dat mensen gemobiliseerd worden om mee te doen."

Hoe zouden wij ons kunnen inzetten in de strijd tegen onrecht?

“Iedereen kan iets doen! Weet waar je goed in bent en zet dat dan in. Wat ik eerder zei over de kerk, gaat ook op voor de politiek. We worden individualistisch en vinden onze eigen zaken veel belangrijker dan de situaties in ontwikkelingslanden. De Nederlandse politiek heeft doelen wat betreft vrede, recht, veiligheid, ontwikkelingssamenwerking et cetera, maar toch blijven ze een ondergeschoven kindje, terwijl we in ons land veel kennis hebben op het gebied van rechtssystemen. Daar mogen we, gezien de internationale verdragen, ook een beroep op doen.”

Hoe kun je erachter komen waar je je voor kunt inzetten? Er is zo veel wat je kunt doen op dit gebied.

“Mijn collega zegt altijd: “Zoom je in of zapp je door?” We zijn al snel geneigd om ‘door te zappen’ als het gaat om extreme situaties van onrecht, omdat het bijna niet te omvatten is. Het lijkt ons ongrijpbaar en onoplosbaar. Je kunt juist beter onderwerpen uitkiezen die je raken om daarop ‘in te zoomen’ en er iets tegen te doen.

Als ik kijk naar mezelf kan ik zeggen dat ik mijn studie ben gaan doen zonder dat ik wist dat ik bij IJM aan de slag kon. Dat was toen alleen nog maar een Amerikaanse organisatie, zonder Nederlandse afdeling. Ik heb mijn studie gekozen, omdat de richting me interesseerde. Omdat mensenrechten me een mooie specialisatie leek, wilde ik me daarin blijven verdiepen. Ik schreef me in voor een nieuwsbrief van een organisatie die daarin iets betekende en raakte zo steeds meer betrokken bij het onderwerp. Het gaat dus, denk ik, stap voor stap. Wat zit er in je cirkel van invloed? Wat raakt je en waar ben je goed in?

International Justice Mission is een internationale mensenrechtenorganisatie die in meer dan 20 gemeenschappen over de wereld armen tegen geweld wil beschermen, in samenwerking met lokale autoriteiten. IJM wil niet alleen slachtoffers van slavernij en mensenhandel bevrijden, maar ook criminelen laten berechten, levens herstellen en rechtssystemen versterken. Armoede is namelijk vaak het gevolg van geweld onder ineffectieve rechtssystemen.

Kijk voor meer informatie op: www.ijmnl.org

*Emmelie de Jong
Jeroen Troost
Redacteurs PerspeX*

Opinie

Veiligheid of vrijheid— Een vals dilemma?

Regelmatig hoor je deze twee woorden voorbij komen als twee wederzijds uitsluitende categorieën: óf beleid realiseert meer veiligheid en pakt dreiging aan maar perkt daarbij vrijheid in. Óf we behouden de vrijheid en moeten leren leven met dreiging en onzekerheid, en ja zelfs onveiligheid. Voor ons als christelijk-sociale jongeren een moeilijke keuze. Onmogelijk misschien wel.

Ruben van der Belt

Vooral omdat het debat over deze paradox vaak gaat over groepen die een risico vormen voor de veiligheid van de samenleving, en dan in het bijzonder radicale moslims die een militante interpretatie van de jihad voorstaan. En probeer dan maar eens voor 'vrijheid' te kiezen. Anderzijds zoeken wij vanuit de christelijk-sociale traditie altijd naar het beste van zowel collectief als individu; ons verstaan van vrijheid verschilt nogal van dat van de liberale partijen. Maar goed, hiermee maak ik het dilemma alleen maar moeilijker. Laten we wat preciezer naar de paradox kijken. Als gesteld wordt dat het nastreven van veiligheid ten koste gaat van burgerlijke vrijheden, dan geldt dat lang niet voor heel Nederland. Nee, vaak is de 'last van de veiligheid' belegd bij enkele specifieke groepen. Etnische profilering is daar als fenomeen een voorbeeld van: om de veiligheid van het geheel te beschermen moet die van een bepaalde categorie mensen in Nederland ingeperkt worden. Soms met goede redenen. Maar helaas wordt dit vraagstuk rondom veiligheid zo het debat over geïnstitutionaliseerd racisme ingetrokken, met de vaak terechte kritiek op 'het systeem'. Dit neemt niet weg dat je bijvoorbeeld teruggekeerde Syrië-gangers heel scherp moet monitoren en bij ook maar een beetje bewijs vastzetten om de rechtszaak verder voor te bereiden. Maar breder gezien trekt veiligheidsbeleid vaak een onevenredige zware wissel op toch al kwetsbare groepen.

Wat dan wel, vraag ik me af. Een uitweg is door op een andere manier met veiligheid bezig te zijn. Veiligheid wordt vaak geduid in negatieve termen, zoals de afwezigheid van geweld en dreiging. Maatregelen zijn vaak enkel gericht op het onderdrukken van een dreiging die al bestaat,

en willen vooral iets voorkomen. In uiterste gevallen is dit ook nodig. Maar waar het in het Nederlandse debat nogal eens aan ontbreekt is een 'positief' begrip van veiligheid: de aanwezigheid van duurzame relaties, van verbondenheid met je buurtgenoten, het zorgen voor elkaar. Uiteindelijk zoeken we in veiligheidsbeleid naar zo'n situatie, terwijl we met een beleid dat enkel uitgaat van 'negatieve' veiligheid precies dat onder druk zet

en het vertrouwen in elkaar beschadigd—de ander kan immers zo maar een dreiging zijn! Wil je dus uit deze paradox tussen vrijheid en veiligheid komen, dan moeten we meer 'positief' denken.

Veiligheidsbeleid kan dan niet in isolatie bestaan, maar krijgt integraal met het sociaal domein, ruimtelijke ordening, zorg en onderwijs vorm. Juist onze christelijk-sociale traditie, waarin we primair relationeel denken, leent zich uitstekend om een voortrekkers rol te vervullen. ¹

Ruben studeert Law and Politics of international Security en Theologie aan de VU, is vice-voorzitter van ChristenUnie Overijssel en lid van de Denktank van Perspectief.

1. Wil je hier meer over lezen? Anthonie Drenth en Ruben van de Belt schreven hier een uitgebreid artikel over dat in Groen: Tijdschrift van het Wetenschappelijk Instituut van de Christen-

Vrijheid in het nauw

Hoe dient een universiteit of hogeschool om te gaan met religie en geloof? Behoren religieuze organisaties bevorderd te worden, of juist tegengewerkt? Vanuit de democratische grondslag van ons land zou een neutrale houding te verwachten zijn: geen voortrekkersrol voor gelovigen en hun verenigingen, maar eveneens niet actief tegenwerken. Als we kijken naar de grondslagen van hogescholen en universiteiten, zien we daarin dezelfde neutraliteit terug. De gebeurtenissen die zich rond Navigators Den Haag en de Haagse Hogeschool de laatste tijd hebben voltrokken, verbaasden ons dan ook compleet.

In het verleden liep Navigators Den Haag al vaker tegen beperkingen van de hogeschool aan. Ondanks meerdere gesprekken tussen de studentenvereniging en de hogeschool is de samenwerking er niet beter op geworden. Sterker nog: Navigators Den Haag wordt op het moment geen bestuursbeurs toegekend door de hogeschool, ondanks dat ze de benodigde grootte hebben. Als antwoord op Kamervragen, antwoordde demissionair minister van Onderwijs Jet Bussemaker op 7 april dat de Haagse Hogeschool in haar recht staat bij het weigeren van de bestuursbeurs. Onacceptabel, zo stelt Perspectief.

Het bestuur van Perspectief reageerde snel, en besloot binnen een week om de bestuursbeurs van Navigators Den Haag voor een maand voor eigen rekening te nemen. Hoewel dit een krachtig signaal is dat we achter de studentenvereniging staan, is het probleem hiermee nog niet opgelost. De beperkingen die Navigators Den Haag nu ondervindt, zorgen ervoor dat ze moeilijker nieuwe bestuursleden kunnen vinden en de continuïteit van de studentenvereniging op de lange termijn in het geding komt.

De Haagse Hogeschool geeft de volgende reden voor het weigeren van de bestuursbeurs: "Uit de statuten blijkt, dat de NSDH een sterk evangeliserende doelstelling heeft en beoogt daarmee een specifieke godsdienst/levensovertuiging te verspreiden. Dit kan moeilijk worden verenigd met de brede emancipatiedoelstelling van de hogeschool, die juist beoogt geen onderscheid te maken naar godsdienst."

Navigators Den Haag heeft evangeliseren inderdaad als één van haar doelstellingen. Gevat in de woorden "*Christus kennen en hem bekendmaken*" zit een doelstelling om het evangelie te doorgronden en door te geven aan anderen. Evangelisatie is inherent aan een Christelijke geloofsovertuiging, maar betekent niet dat een geloofsovertuiging wordt opgedrongen. Discussies over de kijk op het leven en de zin daarvan kunnen juist opbouwend zijn voor jongeren en zouden niet door de Haagse Hogeschool moeten worden verhinderd.

Als het gaat om de term "brede emancipatiedoelstelling" zijn wij ronduit verbijsterd. De eerste en belangrijkste definitie van emancipatie luidt als volgt: "Emancipatie is het streven naar en de ontwikkeling van gelijke rechten en zelfstandigheid voor groepen die eerst werden gediscrimineerd." Als men spreekt van een brede emancipatiedoelstelling dan

mag verwacht worden dat de hogeschool alle verenigingen gelijk behandelt, ongeacht doelstelling of karakter, die binnen de wet en het huisreglement handelen.

Stroken de activiteiten niet met de regels van handhaving of wordt er gediscrimineerd op afkomst, dan is de situatie geheel anders. Afgezien van dergelijke uitzonderingen zou de hogeschool diverse verenigingen juist moeten stimuleren in hun zelfstandigheid en hen gelijke rechten geven. Dat is emancipatie.

De Haagse Hogeschool beoogt geen onderscheid naar godsdienst te maken, maar dit gebeurt nu wel degelijk. Met behulp van deze maatregel, die alleen de christelijke studentenvereniging treft, wordt Navigators Den Haag de bestuursbeurs ontzegd waar zij op basis van hun grootte recht op hebben. De HHS benauwt hiermee een vereniging die niet binnen haar bijzondere opvatting van emancipatie past.

De maatregel van de Haagse Hogeschool en de goedkeuring van demissionair minister Bussemaker scheppen een precedent dat onacceptabel is. Het benauwen en achterstellen van een vereniging op basis van religieuze grondslag past niet in een land waar vrijheid van godsdienst hoog in het vaandel staat. Als christenen zullen wij over een zekere verdraagzaamheid moeten beschikken, maar we moeten niet vergeten om strijdbaar te blijven. Voor die vrijheid van godsdienst. Voor onszelf en voor anderen. Voor échte emancipatie.

Door Siewerd de Jong en Jan Werkman

Roos Salomons

Een vereniging waarvan de steun vanuit de universiteit bijna was beëindigd, is CSV Ichthus Eindhoven. Hun ruimte om verenigingsavonden te houden én hun recht op een bestuursbeurs dreigden ze kwijt te raken. Het liep echter, na media-aandacht en Kamervragen, met een sissers af. 'Volgens de TU/e is er sprake geweest van een miscommunicatie,' zo zegt Roos Salomons, commissaris extern van Ichthus Eindhoven. 'Tijdens nieuwe gesprekken hebben ze ons beloofd dat ze ons hetzelfde zullen behandelen als andere verenigingen. Toch heeft de dreiging van het wegvallen van de steun ons gemotiveerd om nog harder te zoeken naar een eigen pand.' Dat heeft de vereniging inmiddels gevonden. 'Dat is dus een mooie afloop,' aldus Roos.

Wat zou Roos zeggen tegen andere verenigingen die tegen soortgelijke problemen aanlopen? 'Probeer eerst zelf met de organisatie in gesprek te gaan. Als dat niet werkt, kun je de aandacht zoeken van media en politiek. Dan laat je merken dat je geen kleine vereniging bent die ze zomaar weg kunnen stoppen.'

Vrijheid van Godsdienst: een debat.

Onder vrijheid valt ook vrijheid van godsdienst, maar tegen de uitwerking daarvan in politiek en maatschappij wordt door verschillende mensen anders aangekeken. Twee bestuursleden van de Jonge Democraten (Wouter van Erkel en Koen Sijtsema) en Perspectief (Dico Baars en Annika van de Belt) gingen met elkaar in debat over de betekenis van die vrijheid van godsdienst.

Wat is jullie beeld van vrijheid van religie?

JD: Wat ons betreft is het belangrijkste begrip daarin gewetensvrijheid, vanuit het individu bekeken. Vrijheid van religie wordt wel eens vanuit het collectief geïnterpreteerd, waarbij het gebruikt wordt om bepaalde religieuze groepen te beschermen of voorrang te geven. Voor ons betekent het vooral dat het individu vrij is om te denken, zeggen en te geloven wat hij zelf wil, zonder daarbij belemmerd te worden door tradities of cultuurkeuzes van anderen.

Perspectief: In de Nederlandse geschiedenis hebben juist groepen zich vaak proberen te onderscheiden op basis van identiteit. Nu religieuze stromingen de meerderheidspositie in de samenleving kwijtgeraakt zijn, is die houding niet langer houdbaar. Dat is wat ons betreft winst. Vrijheid van religie draait nu weer echt om de vraag welke rol religie voor je speelt en hoe je je daarin moet verhouden tot anderen.

Hoe vinden jullie dat die vrijheid van religie zich in Nederland ontwikkelt?

JD: De demografie in ons land verandert en daardoor liggen de verhoudingen tussen religies

en seculiere stromingen heel anders dan een paar decennia geleden. Zo volgen mensen nu minder automatisch een groepsmeening of -gewoonte, maar bepalen ze graag zelf waar ze voor staan en dus ook wat ze geloven. Dit heeft ruimte geboden aan meer debat en open gesprek over religie, waarin ook meer onderwerpen belicht kunnen worden, en het is mooi dat de tijden in dat opzicht veranderd zijn. Anderzijds snappen we dat veranderingen in de maatschappij, ook omtrent religie, soms erg snel gaan en dat mensen daar enigszins moeite mee hebben. Toch voelt het soms nog of religie een te dominante rol speelt in het publieke leven. Wij zijn voorstanders van een neutrale staat, waarin niet een bepaalde groep bevoorrecht is maar ieder individu geheel de vrije keuze heeft om zich bij de gewenste culturele of religieuze groep aan te sluiten.

Perspectief: Wij geloven niet in een neutrale staat, omdat de staat altijd bepaalde waarden in zich draagt. De ruimte die er is om met elkaar in debat te gaan vinden we wel heel waardevol. Dat is ook wel eens anders geweest. Soms moeten we daarbij alleen wel uitkijken dat de dominante factor niet gaat overheersen zoals religieuze groepen dat in het verleden wel eens gedaan hebben. Er moet altijd de ruimte blijven bestaan om, ook als groep, het leven naar eigen inzichten in te vullen.

Die neutrale staat, bestaat die nog niet dan?

JD: Je ziet soms wat ons betreft wel fenomenen die niet echt onderdeel zijn van een neutrale staat. De tekst 'bij gratie Gods' bijvoorbeeld, die nog onderdeel uitmaakt van wetsafkondigingen, is daar niet echt een symbool van en hoeft van ons

dus ook niet zo nodig. In de neutrale staat worden minderheden zeker beschermd, maar de staat hoeft het gedachtegoed van zo'n minderheid niet uit te dragen. Als we dit soort zaken aanklaarten worden we wel eens weggezet als christenpesters of religiehaters, maar dat is geenszins het geval. Het gaat er ons om dat de staat een houding aan moet nemen waarin iedereen zich thuis kan vinden, en dus neutraal moet zijn.

Perspectief: We snappen dat 'de gratie Gods' niet zoveel zegt als je daar zelf niet in gelooft, maar voor anderen heeft het een hele mooie leidende betekenis. Persoonlijk zouden we het jammer vinden als het uit de tekst verdwijnt, maar dat het er nu nog in staat zien we wel als een voorrecht en niet als een grondrecht. We zullen ons dan ook niet verzetten wanneer deze zin uit de tekst wordt verwijderd. Maar het is wel mooi om te zien dat religie zo'n grote waarde heeft, ook in onze samenleving en haar historie, dat zo'n tekst wel in wetsafkondingen kan worden opgenomen.

Onlangs hebben jullie beide jongerenpartijen zich in het NRC uitgesproken over jongensbesnijdenis. Valt dit nog onder de vrijheid van religie?

JD: Vrijheid van religie houdt voor ons wel daar op waar het anderen hindert. In het artikel in het NRC maakten wij vooral duidelijk dat je bij de ingreep van jongensbesnijdenis lichamelijk gebrandmerkt wordt, en dat dat de keuzevrijheid van het individu beperkt. Als het kind later helemaal niet besneden wil zijn kan dat niet meer teruggedraaid worden, en er zijn wel medische gevolgen aan verbonden. Die individuele keuzevrijheid wordt hier dus geschonden, want het is de keuze van de ouders. Daar zit voor ons wel een groot probleem.

Perspectief: We moeten onszelf inderdaad continu de vraag stellen waar de grenzen van elke vorm van vrijheid zich bevinden. Bij vrouwenbesnijdenis is iedereen in Nederland bijvoorbeeld wel unaniem tegen, bij jongensbesnijdenis niet. Maar als je ziet hoe elementair de jongensbesnijdenis is voor veel moslims en joden, dan is het voor ons wel ook

belangrijk dergelijke groepen de vrijheid te geven om deze praktijk uit te voeren. Dit ritueel is immers cultureel diepgeworteld en bestaat al eeuwen, en dat geeft het wel degelijk een groter bestaansrecht dat sommige andere capriolen die mensen in naam van religie zouden kunnen uithalen. Alles moet natuurlijk onder goede omstandigheden gebeuren, maar die vrijheid is wel van essentieel belang.

Ook op het gebied van bijzonder onderwijs is er altijd veel te doen rond de vrijheid die mensen daar in mogen hebben. Hoe staan jullie hier tegenover?

JD: Wij hebben als partij geen probleem met bijzonder onderwijs, maar als je hoort dat mensen soms van scholen geweigerd worden omdat ze thuis een tv hebben staan, dan krijg je wel het idee dat sommige bijzondere scholen voornamelijk bestaan om onderscheid in de samenleving te creëren. Dat kan voor ons niet de bedoeling zijn. We hebben er wel grote moeite mee dat sommige kinderen niet altijd naar de school kunnen die zij prefereren, omdat de school ze mag weigeren.

Perspectief: Je hoeft het persoonlijk inderdaad helemaal niet eens te zijn met de keuzes die scholen daarin maken, maar het pure begrip van vrijheid houdt wel in dat mensen juist de ruimte hebben om zelf hun school in te richten naar hun eigen wens. Dan mag je daar als groep ook eisen aan stellen, waar mensen die op die school willen participeren aan moeten voldoen. Dat vinden we wel een zeer belangrijk recht om te beschermen.

Heeft religie een plek in de politiek zelf?

JD: Ja, daar hebben wij zeker geen probleem mee. Mensen halen altijd hun overtuigingen en inspiratie ergens vandaan, en religie kan daar een hele mooie bron voor zijn. In de politiek mag men gewoon de ruimte hebben om vanuit religieuze overtuigingen haar politieke idealen uit te stippelen. Maar het mag niet zo zijn dat iemand vanuit zijn eigen religie, anderen religieuze waarden gaat opleggen.

Perspectief: De vrijheid die je zelf geniet, moet je ook aan een ander gunnen. Wat dat betreft zijn we het eens over de ruimte die religieuze en seculiere overtuigingen moeten hebben in de samenleving. We geloven dan ook niet in theocratische politiek. Wel vinden we geloof meer dan een inspiratiebron. In de politieke arena komt het eenvoudigweg aan op besluiten nemen; een ja of een nee uitspreken. Soms moet je dan ook een grens stellen. Rechten van religieuze mensen en minderheden zullen we dan ook serieus verdedigen.

Tim Kuijsten

Interview Cors Visser

Christen in een seculier land

Men zegt vaak dat Nederland in de afgelopen eeuw is veranderd van een christelijke in een seculiere samenleving. Hoe stel je je als christelijke jongere in een dergelijke samenleving op als het om de beleving van je godsdienst gaat? We vroegen het Cors Visser, socioloog en onder andere directeur van ForumC.

Heeft u enig beeld van de huidige verhoudingen tussen religieuzen en niet-religieuzen in Nederland?

Jazeker, en hopelijk hebben lezers van jullie blad dat ook wel. Je kunt dat op verschillende manieren meten. Als je kijkt naar kerklidmaatschap, ziet het religieuze landschap er nog relatief rooskleurig uit. Dan is zo'n tweederderte onkerkelijk, zo'n 7% behoort tot de niet-christelijke religies en 25% van de Nederlanders is lid van een kerk. Minder dan de helft daarvan bezoekt regelmatig een kerk. In totaal zegt 14% van de Nederlanders in een persoonlijk God te geloven.

In welke richting ontwikkelt de trend van ontkerkelijking en secularisering, die we de laatste decennia hebben gezien, zich op het moment?

Secularisering vind ik een slechte term, omdat niet duidelijk is wat mensen er mee bedoelen. Ik vind ook dat mensen in het spreken daar scherper op moeten zijn. Secularisering kan betekenen dat minder mensen lid zijn van een kerk, minder mensen een kerk bezoeken, minder mensen in een god geloven of dat in de samenleving steeds

meer domeinen en instituten los van religie gaan functioneren. Dat laatste is zeker het geval. En dat heeft er natuurlijk mee te maken dat minder mensen een kerk bezoeken. Als socioloog moet je natuurlijk voorzichtig zijn met trends, een wetenschapper is geen profeet.

Maar als de ontwikkelingen zo doorgaan zal het aantal gelovigen nog wel wat afnemen, maar die afname vinkt wel wat af. Het aantal kerkleden zal nog wel een tijdje verder blijven dalen. Spannend is welke rol religie in het publieke domein gaat of blijft spelen.

Denkt u dat er ruimte blijft voor religieuzen om religie een rol laten te laten spelen in dat publieke domein?

Er is in Nederland ontzettend veel ruimte om geloof te uiten. Ik weet niet of er landen zijn waar christenen zoveel vrijheden en historisch gegroeide voorrechten hebben. Ik vind het belangrijk om dat

altijd te benadrukken in discussies over religie in het publieke domein. Jongens, laten we toch vooral dankbaar zijn voor wat er is.

Dat betekent natuurlijk niet dat je maar je mond moet houden als mensen gaan roepen dat religieuze instellingen geen overheidsgeld meer mogen krijgen of als de gelijke bekostiging van het onderwijs ter sprake komt. We moeten niet als calimero's gaan piepen dat de grote boze buitenwereld ons wil pesten. Probeer je eens te verplaatsten in seculieren, waarom stellen ze dit voor? Voor sommigen is het echt een kwestie van onwetendheid over wat religie is. Als we dan in de Tweede Kamer daarover gaan praten is het veel te laat. Christenen moeten zich naar mijn overtuiging veel meer mengen in maatschappelijke debatten. Laat je horen op de opiniepagina's van de provinciale en de landelijke seculiere kranten, doe mee aan debatten in je dorp of stad, roer je in discussies op internet.

Daar worden meningen gevormd, de politiek doet gelukkig niet veel meer dan het maatschappelijk gevoel vastleggen in wetten. Bij die meningsuiting moeten we wel bescheiden blijven. Het zou het christelijke geluid in het politieke en publieke domein sterker maken als we alleen heel hard zouden roepen als het duidelijk is dat er echt iets

fout gaat, als er sprake is van schreeuwend onrecht. Sowieso, in de politiek vind ik dat je vooral tegen dingen moet zijn en niet voor. Een overheid die weet wat het goede is, is meestal een nare overheid met paternalistische trekjes.

Hoe denkt u dat de jongerengeneraties zich zullen verhouden tot dit onderwerp in vergelijking met de generaties die nu vooral de maatschappij beïnvloeden?

Ik ben vooral heel benieuwd of er echte veranderingen zullen plaats vinden. Ik vermoed eerlijk gezegd dat er meer een tweedeling is tussen mensen die in een meer seculiere context wonen en mensen die in de bijbelgordel wonen. De eerste groep neemt het ongelooft als gegeven en heeft vooral veel te winnen. Het zijn over het algemeen mensen die iets meer risico durven te lopen. Mensen uit de bijbelgordel hebben vooral nog veel te verdedigen.

In het algemeen denk ik wel dat jongeren een beter gevoel hebben voor wat onrecht is dan ouderen, zoals ik. Mensen die hun blik en acties hebben laten vertroebelen door levenservaring en angst voor verlies van aanzien, inkomsten en dat soort zaken.

Wat is uw advies voor een gelovige jongere wanneer het op vrijheid van godsdienstbeleving aankomt?

Sta er pal voor. En sta net zo pal voor het recht om moslim te zijn, om christen te zijn en om een godloochenaar te zijn. Het zou zo mooi zijn als christenen niet bekend staan om het najagen van het eigenbelang, maar om het algemeen belang. Als dat op een genadige manier gebeurt, is het helemaal fantastisch.

Tim Kuijsten

Mirjam Kosten

Interview Groen

Groen, het nieuwe blad van Wetenschappelijk Instituut van de ChristenUnie. Redelijk onbekend bij jongeren, maar misschien voor hen toch interessant? Een interview met de eindredacteur van Groen, Mirjam Kosten.

1. Groen, dat doet denken aan een blad over duurzaamheid..

Niks mis met duurzaamheid toch? Maar dat is niet de reden dat ons blad zo heet. Het Wetenschappelijk Instituut heet voluit de Mr. G. Groen van Prinstererstichting. En naar die Groen heet ons blad. Had de man Blauw geheten, was dat wellicht onze naam geworden.

2. Wat voor blad is Groen?

Groen is een studie- en opinieblad over politiek, over christelijke politiek. We willen een podium bieden om het christelijk sociale gedachtegoed te verdiepen en te vernieuwen. Om wat over het eerste nummer te vertellen: daarin gaan we op zoek naar hoe utopisch de ChristenUnie is of zou moeten zijn. Er staat een pleidooi in voor een meer utopische ChristenUnie, maar ook een artikel dat stelt dat het christendom een antiutopie is. Aan het eind van het nummer vind je de rubriek 'Ja/Maar', waar twee auteurs reageren op een stelling. Deze keer ging dat over de maatschappelijke dienstplicht: de voorzitter van de verkiezingsprogramma commissie tegenover de voorzitter van Perspectief. We houden wel van een beetje vuurwerk.

3. Groen is de opvolger van het eerdere DenkWijzer. Wat is er veranderd?

Het meest opvallend is de vernieuwing van de vorm.

Van een magazine zijn we meer een opinieblad geworden. Door het ruggetje kun je hem mooi in de kast zetten. Groen heeft drie delen: een themadeel, een boekendeel en de rubriek 'actueel'. We hopen met Groen, net als met DenkWijzer, relevant te zijn voor onze donateurs en bestuurders van de ChristenUnie.

4. Wat drijft en inspireert jou bij het maken van het blad?

Het mooiste moment bij het maken van het blad is wanneer ik de kopij die ik als A4 inleverde, terugkomt als proefdruk. Dan is het ineens een blad geworden. Het is steeds zoeken naar het juiste thema: wat speelt er of wat vindt de redactie dat op dit moment belangrijk is? We organiseren rond elke Groen, net als we bij DenkWijzer deden, een debat over het thema, en het is inspirerend om te zien dat er dan altijd weer een mooie groep is om over het thema door te praten.

5. Hoe kunnen we een exemplaar van Groen bemachtigen?

Je kunt een proefexemplaar aanvragen via wi.christenunie.nl/groen. Of, nog mooier, je kunt donateur worden, voor maar drie euro per maand. Onder de vijftientig jaar betaal je 20 euro per jaar en daarvoor krijg je vier keer Groen, plus al onze andere publicaties.

Colofon

PerspeX

Wordt uitgegeven door:
Perspectief,
ChristenUnie-jongeren

Hoofdredactie

Jeroen Troost

Redactie

Emmelie de Jong
Eline Keesmaat
Tim Kuijsten
Tim van Ooijen
Martijn Tel

Gastschrijvers

Ruben van der Belt
Siewerd de Jong
Jan Werkman

Design / opmaak

Geert Emmens,
zegmaarGeert.nl

Redactieadres

PerspeX
Postbus 439
3800 AK Amersfoort
perspex@perspectief.nu

Foto's ledenweekend

Excursie Brussel

Focusdag

Perspectief nodigt je van harte uit voor Focusdag van het seizoen 2016-2017! Tijdens onze ALV blikken we terug op het afgelopen jaar en richten we onze blik op de toekomst tijdens het bedenken van speerpunten en het selecteren van een nieuw bestuur. Wij ontmoeten jou graag op deze dag in Leiden!

Datum: zaterdag 24 juni, 09:00 - 17.00

Adres: Breestraat 60, Leiden

Opgeven: via www.perspectief.nu of stuur een mail naar organisatie@perspectief.nu